

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ**

İÇEL KÜLTÜRÜ

Lisans Tezi

Rüstem Avcı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Bülent Yorulmaz

**Lefkoşe
2001**

İÇİNDEKİLER

KONU BAŞLIKLARI :

Sayfa No:

ÖNSÖZ	-3-
1. GİRİŞ	-5-
1.1. Coğrafi Durumu	-8-
1.2. Tarihi	-10-
1.3. Nüfus Dağılımı	-11-
1.4. Yayla ve Yayla Kültür	-12-
2. FOLKLOR	-15-
2.1. Halk Oyunları	-17-
2.2. Düğünler	-19-
2.3. Türküler	-22-
2.4. Giysiler	-24-
3. EDEBİYATI	-27-
3.1. Atasözleri	-27-
3.2. Bilmeceler	-32-
3.3. Ninniler	-37-
3.4. Deyimler	-38-
4. SONUÇ	-39-

ÖNSÖZ

İnsanlar içinde yaşadığı toplumun geçmişten bugüne kadar taşımış olduğu tarihi tecrübelerinden yararlanarak sürekli bir eğitim sürecinde bulunurlar ve bu tarihi birikimi ve tecrübeleri gelecek nesillere aktarırlar. Gelecek nesillere aktarılan bu hayat tarzı o toplumun milli kültürünü oluşturur. Geniş anlamda Kültür devlet idaresinden aile idaresine kadar millet hayatının her kesimini içerisine almaktadır. Kısacası, bir toplumun düğünü, derneği halayı horonu, edebiyatı musikisi, sanatı, sevinci tasası aş ekmeği hali hareketi, evi çadırı mimarisi zevki eğlencesi vs. gibi hususlar kültür çerçevesi içerisinde mütalaa edilmektedir.

Kültürlerin oluşumunda o bölgenin tarihi, coğrafi durumu, arazi şartları, ulaşım, iklim durumu, ekonomik ve siyasi şartların çok büyük önemi vardır. Bu bağlamda İçel, tarihinin her döneminde içte ve dışta meydana gelen çeşitli olaylar nedeniyle en çok göç alan bölgelerden birisi olmuş ve bu bölgeye gelen insanlar kendi kültürlerini de beraber getirmişlerdir. Bölgenin içinde bulunduğu coğrafi şartlar, çok uzun bir kıyı şeridi, bir yanda dağlık ve engebeli, tarım yapmaya elverişsiz, bir taraftan mümbit ovalar, iklim şartları, arazinin %30'unun yaylalardan oluşması, insanların bir kısmını göçer hayvancılığına (Yaylacılık), bir kısmının tarıma, bir kısmının da ticaret ve sanayiye yöneltmiştir. Bütün bunların doğal sonucu olarak aynı yörede yaşayan birbirine yakın yerleşim yerleri arasında bile farklı kültürler oluşmuştur.

Toroslarda yaşayan Yörük ve Türkmen köylerinde Türk kültürünün en sade ve canlı örneklerini görmek mümkündür. Bu yöreler yabancı kültürle pek

fazla münasebeti olmayan yörelerimizdendir. Araştırmalar yapıldığında gün ışığına çıkmamış bir çok kelime, deyim, atasözü, çocuk oyunu, halk hikayesi vb. rastlamak mümkündür. Bu nedenle İçel kültürünün Türk kültürü içerisinde ayrıcalıklı bir yeri vardır.

İçerisinde bulunduğumuz çağda, bu küreselleşme ortamında, toplumların hızlı bir değişim sürecine girmesi, çeşitli bölgesel ve uluslararası kültürle karşı karşıya kalması, iç ve dış sebeplerle toplumu meydana getiren maddi, manevi kurum ve değerlerin yapı ve işlevlerinde yeni durumların ortaya çıkması kaçınılmazdır. İçel ilinde de bu kültürel etkileşimin ve değişimi çok hızlı yaşandığını gözlemlemek mümkündür. Zira, özellikle İçel'in sahil kesiminde gelişen tarım ticaret ve sanayiye paralel olarak nüfusun hızla artması, bunun ise ilin dağlık kesimindeki nüfusun sahile inmesi ile diğer illerden İçel'e göçün sonucu ortaya çıkmıştır. Sahil kesiminde nüfusun hızla artması, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve ekonomik gelişmeler ile birlikte geleneksel kültürün yerini modern sanayi kültürüne bırakmasına neden olmaktadır.

Bu tezin konusu daha ziyade İçel'de bulunan geleneksel Yörük-Türkmen kültürünün günümüze yansıyanları ile unutulmaya ve kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerleri ortaya koymaya yönelik olacaktır.

Bu tezin hazırlanmasında yardımcı olan İçel Halk Eğitim Müdürü Hilmi Dulkadir'e, Mersin Orman Bölge Müdür Yardımcısı Hanifi Avcı'ya, Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma görevlisi Ersin Yılmaz'a, tezin yazılmasında ve düzenlenmesinde emeği geçen İdris Yılmaz, Hüseyin Aşav ve Tunahan Avcı'ya teşekkürlerimi arz ederim.

MERSİN'DEN BİR GÖRÜNÜŞ

ÇAMLIYAYLA'DAN BİR GÖRÜNÜŞ - MERSİN

1- GİRİŞ

İnsanın içinde yaşadığı fizik, toplumsal çevresi, inançları, idealleri ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesi ile ortaya çıkar.

Kültür bir toplumun yaşama tarzı, atalarından devralan, bireylerin yaşayarak elde ettiği Maddi ve Manevi değerler toplamıdır.

Bir toplumun hayatında önemli yere sahip olan din, dil, ahlak gibi manevi değerler ve vatan, bayrak gibi maddi yönü bulunan değerler karşısında toplum muhafazakardır, koruyucudur. Bunun yanında giyim kuşam moda gibi değerler karşısında ise değişmeli bir tavır sergilerler.

Bugün toplumsal değişimin hızı moda ve müzik alanında olduğu gibi gelişen kütle iletişim araçlarının etkisiyle çok hızlı olmaktadır. Eskiden değişmesi yıllar alan bazı toplumsal değerlerin yerine her gün yenileri doğmaktadır. Görsel ve yazılı medya ve çeşitli iletişim araçlarının hızla yaygınlaşması ile bilgi toplumunun ve küreselleşme olgusunun meydana getirdiği ulusal ve uluslararası kültürlerin tamamının birlikte ve bir arada yaşadığı, yaşamaya çalıştığı arabesk kültürünü oluşturmuştur. Bunun yanında zenginleşme ve ekonomik refahın artmasıyla birlikte büyük kentlerin zengin muhitlerinde oluşan daha yüksek hayat standardı yakalamış bir toplum kesimi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ekonomi ve kültüre kazandırdığı ivme ve küreselleşme süreci, çok hızlı değişen bir kültürel değerler içerisinde henüz yerini ve aidiyetini bulamamış, bir kültürel yapıyı doğurmuştur.

İçinde bulunduğumuz çağda, bu küreselleşme ortamında toplumların hızlı bir değişim sürecine girmesi çeşitli uluslararası kültürler ile karşı karşıya kalması, iç ve dış sebeplerle toplumu meydana getiren maddi ve manevi kurum ve

değerlerin yapı ve işlevlerinde yeni durumların doğması kaçınılmazdır. Burada toplumun kültürel değerlerini oluşturan bazı durum ve değerler bu değişim süresince aynı hızla değişime uğramazlar. Bazıları ağır ve zor, bazıları hızlı kolay değişirler. Ayrıca bu değişim kentlerde ayrı kasabalarda farklı bir seyir ve hıza sahiptir.

İnsanların geçimlerini büyük oranda toprağı işleyerek sağladığı nüfusun büyük çoğunluğu köylerde ve kırlarda yaşadığı, fabrikaların, ticaret merkezi, hizmet birimlerinin ve sosyal güvenlik kurumlarının bulunmadığı, ulaşım ve iletişim imkanlarının zayıf olduğu eğitim seviyesinin ve fert başına milli gelirin düşük olduğu bunlara karşılık toplumda güçlü bir dayanışma geleneğı, sağlam bir iç toplumsal kontrolünün bulunduğu, hayatın oldukça yavaş aktığı, istikrardan çok, statiklerin hakim olduğu tarım toplumlarında bu kültürel değişim daha yavaş seyretmektedir.

İnsanı toplumla bütünleştiren şey, fertle toplumun beraberce benimsedikleri bağlandıkları, doğru kabul ettikleri ortak değerlerdir. İnsanlar içinde yaşadığı toplumu geçmişten bu güne kadar taşımış olduğu tarihi tecrübelerin faydalarında sürekli bir eğitim süreci içerisinde bulunmak ve bu tarihi birikimi, tecrübeleri gelecek nesillere aktarırlar. gelecek nesillere aktarılan bu hayat tarzı o toplumun milli kültürünü oluşturmaktadır. Fonksiyonları sağlam bir biçiminde tayin edemeyen, milli çağdaş ihtiyaçlara cevap veremeyen toplumsal yapılar ve değerler ve kurumlar önce itibarını kaybederler sonrada varlıklarını yitirirler.

YÖRÜKLERİN GÖÇ ANINDAN BİR GÖRÜNTÜ

YÖRÜKLERİN GÖÇ ANINDAN BAŞKA BİR GÖRÜNTÜ

İçel toplumların çeşitli çağlarda meydana getirdikleri toplumsal yaşantılarının bir çoğunu aynı günümüz çağında da bir arada görebilme imkanı sunulmaktadır.

Göçebe toplumundan tarım toplumuna tarım toplumundan kentlere büyük bir göç dalgasının başlamasıyla oluşan hızlı ve çarpık kentleşmenin birlikte oluşturduğu gecekondu toplumu ve dolayısıyla toplumların temelini oluşturan kültürel değerler bu değişim biraz karşısında bira sarsılsalar da muhafaza edilmeye çalışılıyor.

Toplumsal değişme süresinde, kültürdeki bu değişme ve farklılıklar özellikle köyden kente geçişin intibalı güçlükleri, nesiller arası çatışma, gecekondu gökdelen çelişkisi, artan işsizlik ve ekonomik kriz, geniş anlamda eski kimliğin kaybolması ve yerine yenisinin konulamaması kültürel çatışmanın oluşmasına sebep olmaktadır. Burada en önemli husus toplumsal değişimin gelişmeye paralel olarak ağır, tedbirli ve dengeli bir şekilde yapılmasıdır.

Bu tezde İçel kültürü olarak işlenecek konular bu bölgede Selçuklu ve Osmanlı zamanından beri çoğunluk olarak yaşayan Türk Kültürü'dür.

Önceleri göçebe olarak yaşayan ve geçimini hayvancılık ile sağlayarak geçinen Türk boylarının bu bölgeye gelişleri ve geliş yerleri farklılık arz etmektedir. Zira Selçuklu, Karamanoğulları ve Osmanlı döneminde bu bölgeye çeşitli Türkmen aşiretleri gönderilmiş ve yerleştirilmiştir.

Bu ilk gelen Türk boyları zamanla yerleşik hayata geçerek kısmen hayvancılık ve kısmen de tarım yapmak suretiyle köyler kurmuşlar bir kısmı ise şehir merkezine yerleşmek suretiyle ticaret ve sanatla iştigal etmişlerdir. Yerli

halkla birlikte yaşamışlar ve bunlarla çeşitli ekonomik, sosyal ve kültürel işbirliği içerisinde bulunmuşlar ve birbirlerinden etkilenmişlerdir.

Daha sonraları bölgeye gelerek kışın sahile, yazın yaylalara gitmek suretiyle göçebe olarak hayvancılıkla geçinen bu insanlar, daha önce köylere yerleşmiş ve tarımla uğraşan insanlar tarafından Yörük olarak adlandırılmışlardır.

İçel'de yaylacılık kültürü bir hayat tarzı ve yerleşme biçimidir. Yaylacılık bir taraftan yaz aylarında Torosların yüksek yerlerinde hayvan otlatma, küçük çapta tarımsal faaliyet yapma ve esas itibarıyla de Akdeniz'in yaz dönemindeki boğucu sıcağından kurtulmak amacına yöneliktir.

Anadolu'da yerleşik hayata geçilmeden önce göçebe olarak yaşayan Türklere "Yörük" denilmektedir.

Bölgeye ilk gelen Türk boyları ile daha sonra gelen Türkler farklı boylardan ve bölgelerden gelmelerinden dolayı, bazı alet ve geleneklerinde temelde beraber olmakla birlikte genellikle farklılık görülebilmektedir. Bu ise aynı yörede yaşayan, birbirine yakın köyler arasında bile farklı kültürlerin, farklı geleneklerin olduğu görülebilmektedir. Bu durum, İçel kültürünün zenginliğini teşkil etmektedir. Bu nedenle İçel kültürünün Türk kültürü içerisinde ayrıcalıklı bir yeri vardır.

Kültürlerin oluşumunda o bölgenin tarihi ve coğrafi şartları ile ekonomik ve siyasi yapısının çok büyük etkisi vardır. Bu bağlamda İçel, tarihinin her döneminde dışarıdan devamlı göç almıştır. İç Anadolu ile başta Çukurova olmak üzere Akdeniz'i birbirine bağlayan güzergah üzerinde bulunması, uzun bir kıyı şeridine sahip olması, arazisinin büyük bir kısmının dağlık ve engebeli olması sebebiyle tarım yapmaya elverişli olması buna sebep olan etkenlerden bazılarıdır.

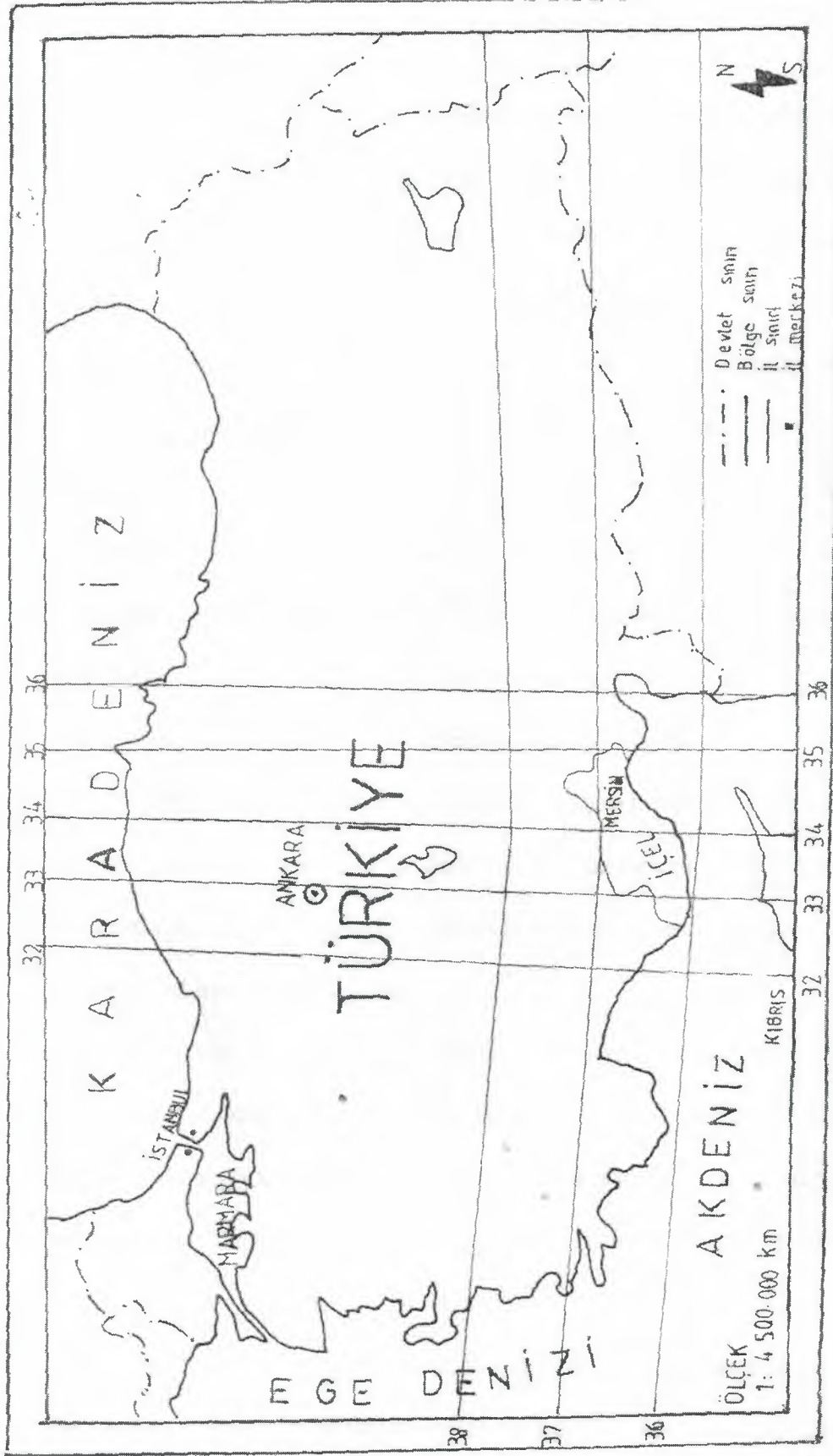
İklim şartları ve arazisinin %30'unun engebeli olması halkı hayvancılık yapmaya iten sebeplerdendir.

İç ve dışta meydana gelen çeşitli nedenlerle bölge en çok göç alan bölgelerden birisi olmuş ve bu nedenle bu bölgeye gelen insanlar kendi kültürlerini de beraberinde getirerek bölgenin en büyük iki yerleşim merkezi durumunda bulunan Mersin ve Tarsus çok kültürlü bir kent durumuna gelmiş bulunmaktadır. Bu bölgede önceleri yaşayan insanlarla ilk yıllarda münferit olarak gelen insanlar arasında önceleri zamanla bir kültür birliği oluşumuna karşılık zamanla bu göçlerin, hemşehri göçleri, ekonomik ve siyasal boyut kazanması ver kısa sürede meydana gelen kitlesel göçler kaynaşmayı sağlayamamış ve bu nedenle bugün İçel'de bulunan kentsel yerleşim alanlarında ve farklı kültürlerde mahalle veya aynı mahallede yaşayan kültür adacıklarının oluşmasına neden olmuştur. Ancak daha sonra oluşan kültür farklılıkları konumuz dışında olup burada işlenmeyecektir.

1.1. COĞRAFİ DURUMU

Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz bölgesinde yer alan güneyde Akdeniz kıyılarından başlayarak Orta Torosların doruklarına kadar geniş bir yer kaplayan İçel ilinin alanı 15.853 km² dir.

Çukurova'nın batı kesimleri ile Taşeli Platosu İçel ili sınırları içerisinde kalır. İl alanının %30'unu yaylalar oluşturur. Göksu nehri ili derin bir vadi ile ikiye bölerek Akdeniz'e ulaştığı noktada Göksu Deltası'nı ve Ovası'nı oluşturur. 3000 metreyi bulan dağlar ve 2000 metre yükseklikte yaylalar mevcuttur. Bolkar Dağı (3524 m) İçel ili hudutları içerisinde yer almaktadır.

1.2. TARİHİ

İçel Yöresi tarihte Kilikya denilen yere verilen addır. Bu bölge tarih boyunca çok çeşitli milletlerin yaşadığı bir bölge olması nedeniyle birçok uygarlığın merkezi olmuştur. İçel'de İ.Ö. 6000 yılına kadar uzanan yerleşim izlerine rastlanmaktadır. Bölge sırasıyla:

Asurlular, Hititler, Medler Persler, Makedonlar, Romalılar, Bizanslılar, Emeviler, Abbasiler, Tolunoğulları, İhşitler, Selçuklular, Ramazanoğulları, Memluklular, Karamanoğulları, Osmanlılar, Mısır Valisi M. Ali Paşa ve tekrar Osmanlıların eline geçmiş; cumhuriyetin ilanından sonra merkezi Mersin olmak üzere İçel il konumuna getirilmiştir. Türki devletleri ve beylikler arasında süren iç çekişmeler bölge üzerinde hakimiyet kurma hayalleri şeklinde devam etmesi yörede yaşayan halk üzerinde çeşitli etkilere sebep olmuştur.

Tarihi Kilikya bölgesinin iki önemli yerleşim merkezi Tarsus ve Silifke bu bölgede yer alırken, çeşitli iç ve dış göçlerle hızla büyüyerek bir liman kenti ve bölgenin merkezi haline gelen İçel ilinin kent merkezi Mersin, bugün Türkiye'nin en büyük şehirleri arasında yerini almıştır.

İlin Adı: Selçuklular zamanında "İç Diyar" anlamında İç İl, İç Eli biçiminde kullandıkları Türkçe adıdır. Önceleri İçel'de Tarsus ve Silifke bölgenin en büyük şehirleri iken Cumhuriyetin ilk yıllarında bir liman kenti olarak Mersin, İçel'in merkezi haline gelmiş hızlı bir gelişme göstererek Türkiye'nin en büyük şehirleri arasına girmiştir.

1832 yılında henüz bir köy olan İçel ilinin en büyük yerleşim yeri ve kent merkezi olan Mersin, kısa sürede çeşitli nedenlerle oluşan dış ve iç güçlerle hızla gelişmiş ve Türkiye'nin en büyük şehirleri arasına girmiş bulunmaktadır. İçel'in

tarihi ne kadar eskiyse İçel ilinin merkezi durumundaki Mersin'in tarihi o kadar yenidir. Sırasıyla; 1832 yılında Mısır ve Suriye'den gelen Fellahlar, 1860 lı yıllarda Suriye ve Trablusgarb'dan gelen Arab ve Fellahlar, 1880 yılında Lübnan iç savaşından kaçıp gelen Maruni Katolikliler, Arap Ortodokslar, Museviler, 1889 da Giritten gelen Türkler, 1913 de Balkan harbinden kaçıp gelen göçmenler, 1939 Erzincan ve 1966 Varto depremlerinden sonra bir kısım depremzedeler Mersin' e gelmiştir. 1951'de Bulgar göçmenleri de Mersin'e yerleşmişlerdir.

1970'li yıllardan sonra İçte ve Dışta meydana gelen ekonomik, sosyal vs. nedenlerden dolayı İçel İline Yurdun değişik yörelerinden çok hızlı bir göç dalgası meydana gelmiş şehir ve sahil nüfusu çok hızlı bir şekilde artarak İçel Türkiye'nin nüfus bakımından en büyük illeri arasına katılmıştır.

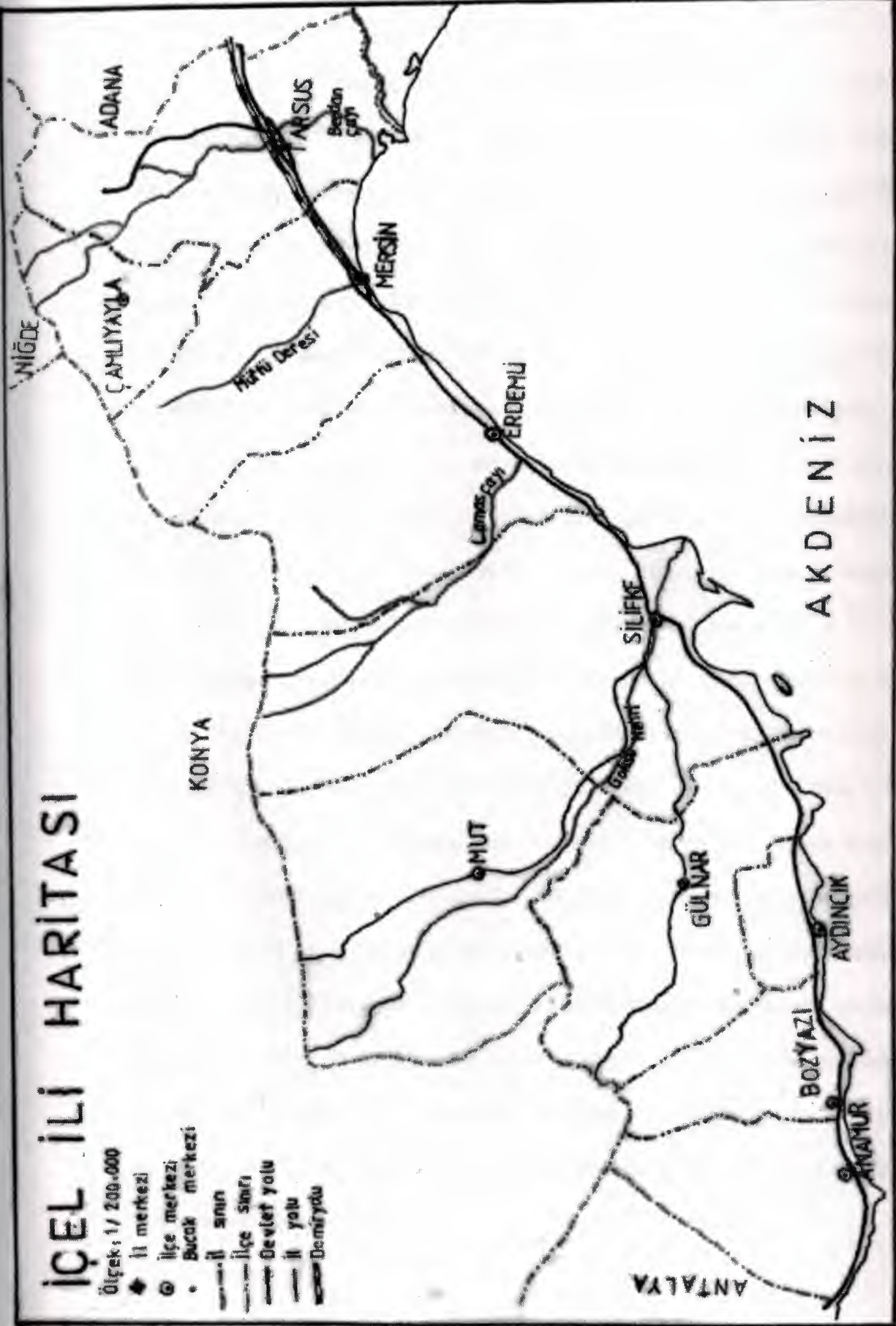
1.3. NÜFUS DAĞILIM

İLÇE ADI	ŞEHİR NÜFUSU		KASABA VE KÖY	
	1997	2000	1997	2000
AKDENİZ	200.201	215.617		
TOROSLAR	185.921	197.231		
YENİŞEHİR	115.276	128.470	152.264	214.248
MERSİN MERKEZ	501.398	541.318	152.264	214.248
TOPLAMI				
ANAMUR	58.808	61.991	30.488	36.191
AYDINCIK	8.726	7.811	3.719	3.560
BOZYAZI	30.650	31.200	11.964	19.093
ÇAMLIYAYLA	7.288	10.705	10.188	11.252
ERDEMLİ	36.409	47.693	82.119	117.434
GÜLNAR	8.319	14.636	24.338	29.856
MUT	30.391	45.853	36.370	41.788
SILIFKE	83.390	106.104	84.970	128.900
TARSUS	190.184	234.138	116.249	154.310
TOPLAM	955.563	1.101.449	552.669	756.632
İL TOPLAMI	1997		1.508.232	
	2000		1.858.081	

İÇEL İLİ HARİTASI

Ölçek: 1/ 200.000

- ◆ İl merkezi
- ⊙ İlçe merkezi
- Bucak merkezi
- İl sınırı
- İlçe sınırı
- Devlet yolu
- İl yolu
- Demiryolu

1.4. YAYLA VE YAYLA KÜLTÜRÜ

Göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılık, mevsimlere bağlı iklim değişimi sonucundaki bitki örtüsü değişikliklerine bağlı olarak oluşmaktadır. Doğu Akdeniz bölgesinde dikey yönde bir göçebe hayvancılık şekli görülmektedir. Bu üretim sisteminde kırsal kesim insanları hayvan sürüleriyle birlikte sıcak yaz döneminde yaylalara çıkmakta ve sonbaharda ise havaların soğumasıyla birlikte kışlaklarına geri dönmektedirler. Ülkede bu tür mevsime bağlı yer değiştirme hareketleri çok azalmış olmakla birlikte halen yürütüldüğü yerler bulunmaktadır.

Türk boylarının Orta Asya steplerine uyumun gereği olan göçebe hayat tarzını Anadolu'da da devam ettirmeleri şu nedenlere dayandırılmaktadır (Hütteroth'a atfen Sirel ve Yılmaz, 1997): 13. ve 14. yüzyıldaki Türk göçleri daha çok Anadolu'nun kıyı bölgelerine yönelik olmuştur. Ancak kıyılar her ne kadar ideal bir kışlak yeri olsa da, bir yandan şiddetli yaz sıcaklığı ve sıtma tehlikesi, öte yandan Osmanlı döneminde ülkedeki emniyetsizlik ile bireylerin güvenliklerini sağlamak için ulaşılması güç dağlarda geri çekilmenin daha kolay olması, kıyı bölgelerinin sürekli bir yerleşime konu olmasını engellemiştir. Ayrıca dağlık alanların özellikle orman sınırı altındaki bölümleri, az eğimli ve su açısından zengin yerleri ili iyi olanaklara da sahipti. Böylece yaz mevsiminde yüksek dağlık ardaki yaylalar ile kışın ılık ovalardaki kışlaklar arasında gerçekleşen göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılık şekli ortaya çıkmıştır. Günümüzde bu şekildeki göçebe hayvancılığa dayalı yaylacılık, Akdeniz çevresinde kalıntı halinde görülebilen bir gelenek haline gelmiş olup Torosların güneyinde çadırli gruplar tarafından sürdürülmektedir.

YÖRÜKLERDE YERLEŞİM YERLERİ

KİL DOKUMA ÇADIRLAR

Yaylalar mevki durumuna göre (taban, yamaç, plato, sırt, boyun buzul, etkisiyle oluşan yaylalar), yükseklik durumuna göre (alçak, orta, yüksek yaylalar).Yayla ve göçebe hayvancılıkla ilgili bulunan yaylacılığı ise Emiroğlu (1977); yaz mevsiminde ve en sıcak aylarda insan ve hayvanların yaylaya gitmeleri; orada bir süre kalmaları ve ekonomik faaliyetlerde bulunmaları şeklinde tanımlanmış ve bu faaliyete katılan insanların yaylalarda ve esas yerleşim yerlerindeki faaliyetlerinin, ekonomik hayatlarının bir bütün yaylacılık adı altında mütalaa edildiğini belirtmiştir.

Yaylacılık 4 kısma ayrılmıştır.

1. Göçebe Yaylacılık: Çoğunlukla keçi ve koyun gibi küçük baş hayvancılığa bağlı olan bu tip yaylacılıkta hayvan sahibi belli bir mekan ve konuta bağlı değildir. Kıl çadırlarda oturur. Hava şartlarına ve yem durumuna göre sık sık yer değiştirir. En yüksek ve sarp yerlere kadar ulaşırlar. Ülkemizin Batı ve Güney Bölgelerindeki çadırlar içinde yazın yüksek yaylalarda kışın sahillerde dolaşan ve "*Yörük*" denilen insanlar bu tip yaylacılığa dahildir.

2. Sabit Yaylacılık: Bu yaylacılık sisteminde yaylacı belli bir köy veya mahallenin halkı olup yaylada da bir arada bulunurlar. Yayla olarak benimsedikleri saha sınırlıdır ve burada herkesin sabit bir barınağı vardır. Hayvan sahipleri senenin belli mevsimlerinde bütün hayvanlarıyla buralara gelerek belli bir zaman kaldıktan sonra yine hep beraber yaylayı terk etmektedirler.

3. Ziraat ile Kombine Edilen Yaylacılık: Bu tip yaylacılık sabit yaylacılığa çok benzemektedir. Sabit yaylacılıktan ayrılan tarafı buralarda hayvancığın yanı sıra çeşitli tarım ürünleri de yetiştirilmektedir.

YÖRÜK KERVANI

OĞLA VE KUZU GÜDEN ÇOCUKLAR

4- Sayfiye Yaylacılığı : Ülkemizin yazı sıcak geçen bölgelerinde görülen ve nüfus artışı, tarım ve sanayideki gelişmeler, gelir düzeyi ve yaşam standartlarındaki artış nedenlerle günümüzde oldukça yaygınlaşan ve özellikle kentsel nüfus tarafından çıkılan yerler de bulunmakta ve buralara da yayla denmektedir.

Yukarıdaki göçebe hayvancılığa dayalı yayla ve yaylacılık tanımlamaları sınıflandırmalarından da anlaşılacağı üzere; yaz döneminde sıcakların bastırmasıyla birlikte bir yandan alçak rakımlarda bulunan ve otlatma yapılan yerlerdeki otların kuruması öte yandan sıcaktan bunalan hayvan sahiplerinin serinleme ihtiyacı nedenlerine bağlı olarak yaylalara çıkmaktadır. Böylece hayvan sahipleri hem kendilerini sağlıklı bir ortama taşımakta hem de hayvan sürülerinin taze ot ve su ihtiyaçlarını karşılamış olmaktadır. Ancak yaylalar genelde yüksek rakımlarda bulunması nedeniyle kışın uzun süre karla kaplı kalmaktadır. Bu nedenle yaylalarda sürekli bir ikamet söz konusu olmaz. Nitekim sonbaharda havaların soğumasıyla birlikte tekrar aşağı rakımlara (kışlaklara) geri dönlmektedir. Zira bu dönemde aşağı rakımlara da yağmur düşmekte ve otlak alanları otlatmaya uygun bir hale gelmektedir. Bu şekilde mevsimlere ve dolayısıyla bitki örtüsü durumuna bağlı olarak dikey yönde yani değişik rakımlar arasında bir yer değiştirme hareketleri ortaya çıkmaktadır.

Göçebe hayvancılık şeklindeki yaylacılığın kendine özgü bir kültürü bulunmaktadır. Zira Yörükler giyimleri, yöresel yemekleri, eğlenceleri, düğünleri, çadırları v.b.ile farklı bir yaşam biçimini temsil etmektedirler. Göçebe hayvancılığın bitmesiyle bu farklı kültür de tamamen ortadan kalkacaktır.

Şengoca (1996) tarafından da belirtildiği üzere; keçi eti yanında keçiden elde edilebilen diğer ürünler (yani süt ve süt ürünleri ile kıl, gübre ve deri gibi ürünler) yoluyla da keçi her yıl ulusal ekonomiye belli bir katkıda bulunmaktadır. Bunlardan keçi sütü, süt olarak tüketilebildiği gibi süt türevleri olarak da değerlendirilebilir. Keçi sütü en fazla peynir ve sonra da yağ, çökelek ve yoğurt yapımında kullanılmaktadır. Keçi kılının her ne kadar kalite ve verimi düşük olsa da bu kıldan heybe, çadır, kilim, torba, örtü ve kaba kumaşlar imal edilebilmektedir.

2. FOLKLOR :

Folklor bir halk bilimi olarak tanımlanır. Yöre halkının geleneklerini, sosyal yaşayışlarını, zevkini, neşesini, anısını, tatlısını vs. her şeyini içine alır. Bu bakımdan bir halk felsefesidir folklor. Folklorü tanımak, bilmek halkı bilmektir, halkı tanımaktır. Kimin ne zaman, nerede, nasıl ve neden söylediği belli olmayan bu ürünler zamanla tüm halkın zevki ile birleşerek onunla bütünleşir.

Bunlar içerisinde elbette besteleyen ve söyleyenleri belli olan vardır. Bunlar zamanla unutulmuş ve ürün halka mal olmuştur. Bugün bile dizip söyleyenleri belli olanları vardır.

Herşeye rağmen folklor halkın kendi bünyesinden çıktığı için onun dünya görüşünü, sanat anlayışını, zevkini, neşesini, sosyal hayatını ve acısını yansıtır. Folklorün içinde halkın kendisini bulmak mümkündür.

Bu hususta yöre halkının Yörük olması nedeni ile dağ köyleri esas kaynaktır. Bugün yerleşim sağlanmış olduğundan ve turizme açık belde olduğu

için, sahil kısmı eski adetleri, gelenekleri ve görenekleri yaşamaktan uzaktır. Bilhassa giysilerden dağ köyleri büyük kaynaktır.

Türk töresi Yörüklerde hala yozlaşmadan uygulanır. Bu törede kadın daima erkeğin yanındadır. Onun en büyük destekçisidir. Erkek davarı otlatıyorsa kadını oğlanın peşindedir. Bu bakımdan oyunlar yalnız oynandığı gibi kadınlı erkekli de oynanabilir. Fakat zeybek oyunları yalnız erkeklerle oynanır. Oyunlar ya halka biçiminde veya serbest ya da karşılıklı olarak oynanır. Ellerde kaşıklar bulunur. Kaşıklar müziğin ahengine göre şenlendirilir. Bu türküler Yörük hayatının kıvrak ezgileridir. Bir an yavaşlayan, bir an hızlanan bu türkülerin oyunlarında davar, koyun gibi Yörüğün hayatının bir parçası olan hayvanların, yaşayışlarının, sarp Toros dağlarındaki hareketlerinin izleri apaçık görülür. Kaşık sesleri yamaçlardan yuvarlanan çakıl taşlarının seslerini ve yankılanmalarını andırır. Bir bakarsın sahilin sıcaklığı gönüllere vurur bu türkülerde.

Yöre oyunları, türküler çalgı eşliğinde söylenerek oynanır. Bu oyunlar yöre halkının karakteri gibi canlıdır, kıvraktır. Kışın sahilde yazın Taşeli yaylalarında olan Türk insanının karakterini bu oyunlarda görmek mümkündür. Sözler, ezgiler, figürler toplanırken bu düşüncelerden uzak kalınmamıştır. Onun içinde mizansene, herhangi bir yapmacıklığa yer verilmemiştir. Sözler, figürler, ezgiler genellikle bölgeden dışarı çıkmamış, bu yönüyle bilinen yaşlı kişilerden derlenmiştir. Figürler bile bu yaşlıları bizzat oynatarak elde edilmiştir. Giysiler bugün Toroslarda hala giyilmektedir. Bu bakımdan otantik yapısında şüphe yoktur.

GELENEKSEL EL DOKUMALARI

HEYBE

SECCADE

2.1. HALKOYUNLARI :

İçel ili halk oyunları bakımından zengin bir bölgedir. İlde bir okuyucunun eşlik ettiği şarkılı oyunlara, zeybeklere ve halaylara çok rastlanır. Halaylar daha çok Tarsus, Mersin ve Erdemli ilçelerinde oynanır:Çukurova yöresinde sevilerek oynanan oyunlar Şirvani, Çiçek Dağı, Kırıkhan; Gelin, Pekmez;Üçayak, Tarsus Halayı, Adana Üçayağı, Toroslar Halayı ve Cihan Garibidir. Buralarda yine davul zurna eşliğinde çiftetelli gibi oyunlara da yer verilir- Tarsus'ta gelin almaya giden düğün alayında önde davul zurna ile uzun hava çalınır ve arkadan canlı bir çiftetelli oynanır.

Silifke, Mut, Gülnar ve Anamur ilçelerinde oynanan oyunlar kıvrak, canlı ve çok figürlü oyunlardır. Davul zurna, klarnet ve bazen de keman eşliğinde kadınlı erkekli oynanır. Güzel sesli bir okuyucu yerel şive ile oyuncularla birlikte türkü söyler. Bazı oyunlar kaşıkla oynanır. Silifke, Mut, Gülnar ve Anamur ilçelerinde oynanan oyunlar birbirlerine benzemekle beraber ayrılıklar gösterir. Her ilçenin özel oyunları da vardır.

Yurt çapında Avrupa'da ün yapmış Silifke ilçesinin oyunları Sallama, Koşma, Yayla Yolları, Silifke'nin yoğurdu. Türkmen Kızı, Keklik ve Ali Ger'dir. Düz oyunların yanı sıra Portakal Zeybeği, Kıbrıs Zeybeği, Çaya Vardı ve Silifke Tek Zeybeği oynanır. Bölgede oynanan zeybekler çok canlı ve hareketli oyunlardır ve çiftetelli bölgeye özgü oyunlardan biridir-

Silifke'nin ünlü oyunu Keklik, kekliğin sekişini, kanat çırpınısını ötüşünü, gerdan kırışını, zıplayışını müzik ve hareketlerle anlatır. Yayla yolları ise, yörüklerin yaylaya göçüşünü ve yayladan ovaya inişini anlatır. Silifke'nin Yoğurdu, Silifke de Çalak yoğurdu yapılırken düzenlenmiş ve söylene gelmiştir.

SİLİFKE FOLKLOR EKİBİ

YÖRÜK ÇADIRI VE ALA ÇUVALI

Türkmen Kızı, aşiretlerin günlük yaşantısını dile getirir. Kısaca İçel'in halkı yaşadığı hayatı, günlük olayları sevgi ile ezgilerini müzik ve hareketle anlatmıştır. Silifke'nin Tırtar köyünde özellikle Mengi, Samah, Eski Mengi ve Keklik Mengisi gibi oyunlar hemen hemen bütün Toroslardaki tahtacı oymakları tarafından oynanır. Bunlar daha ziyade dinsel oyunlardır. Mengi. davul eşliğinde döne öne vals gibi oynanır. Tırtal oyunlarında çalgılar aynı olmakla beraber (Kabak kemanisi) denilen bir çalgı da kullanılır. Kabak kemanisi kökü Orta Asya'ya kadar uzanan bir keman türüdür. Su kabağından yapılır.

Mut ilçesinde oynanan oyunlar yurt çapında tanınmıştır. Şarkıcı, türkücü, okuyucu ve sazlar eşliğinde oynanan oyunların adları; Kullar Olam, Mut Okşaması, Çay Zeybeği, Sallama, Mendilli, Tımbıllı ile Karaboya'dır.

Anamur'un Tanışman köyünde yüzyıllardan beri müzik ve oyunla uğraşılır. Anamur yolları, Tanışman, Gök Karga Zeybeği, San Kızın Saçlar, Güzeller Güzeli, Söylevin şu güzele boyun eğmesin. Yatamadım kasavetten meraktan.

Bu açıklamalardan sonra Mersin'de oynanan oyunlar 5 grupta toplanabilir :

A — Halaylar B — Kaşık Oyunları

C — Mengîler D — Samahlar

E — Zeybekler

A — HALAYLAR :

a) Üç ayak	f) Saya	l) Berdi
b) Sirvani	g) Pekmez	m) Sarhoş
c) Halebi	h) Toros Halayı	n) Serçe
d) Kırıkhan	ı) Lorki	o) Acem (Gelin Alma)
e) Ceyhan Garibi	j) Kasap	

B — KAŞIK OYUNLARI

a) Silifke Sallaması	f) Kullar Olam	k) Urfani
b) Keklik	g) Mandilli	l) Kesik Çayır
c) Türkmenkızı	h) Tınbılı	m) Yatamadım
d) Silifke'nin Yoğurdu	i) Anamur Yolları	n) Gasevetten Meraktan
e) Yayla Yolları	j) Danışman	o) Gerali (Ham çökelek)

C — MENGİLER

a) Eski Mengi	b) Keklik Mengisi	c) Türkmen Mengisi

D — SAMAHLAR

a) Kırklar Samahı	c) Kırat Samahı
b) Gönüller Samahı	d) Garipler Samahı

E — ZEYBEKLER

a) Tek Zeybek	c) Gök Kara Zeybeği	e) Ceviz Arası
b) Portakal Zeybeği	d) Kızlar Zeybeği	

Taşeli yöresinde oynanan zeybekler de kaçıkla oynanmaktadır. Aslında zeybekleri de kaşık oyunları içinde de düşünmek mümkündür. Bu gruplarda bölgede oynanan bütün oyunların adlarını bulunmamakta, oyunlara örnekler bulunmaktadır. Bu, Taşeli yöresinin bütün oyunlarının hepsi budur anlamı taşımamalıdır.

2.2. DÜĞÜNLER

Silifke'de gelenek ve göreneklere göre düğün, daha çok köylerde sürdürülmektedir. Görücü, dünür ve nişan merasiminden sonra sıra düğü (asbab) ye gelir. Düğünden bir kaç gün önce oğlan evi, komşular ve akrabalarla toplanarak, kız evine giyim eşyaları götürürler. Buna asbab (esvab) denir.

Düğüne başlamadan önce, oğlanın arkadaşları, düğünde yenecek keşkeklik buğdayı döverler, odun getirirler, çeşitli işlerde yardımcı olurlar .

Düğünün başladığı sabah, biri gençler biri de yaşlılar tarafından olmak üzere iki bayrak dikilir. Hangi taraf önce dikerse üstünlük sağlamış olur.

Bayrak direğinin çukuruna kurban kesilir. Hoca dualar okuduktan sonra bayrak dikilir. Bayrak direğinin tepesine: nar, soğan, portakal gibi şeyler geçirilir. Düğünün başladığı saatlerde, bir "Ağırlıkçı Koca" sı seçilir. Bunun görevi düğünün idaresidir. Her ne olursa "Ağırlıkçı Koca'dan sorulur.

Bayrak dikildikten sonra, davul çalmaya başlar. Oyunlar oynanır, silahlar atılır. Düğüne gelen misafirler , çalgı ile karşılanır, buyur edilip, ağırlandırlar. Bu eğlenceler. Pazartesi gününden, Çarşamba akşamına kadar sürer.

Çarşamba gününden itibaren, kız evine de misafirler gelir, orada da eğlenceler olur. Çarşamba günü oğlan evinden "kınacı" alayı yola çıkar, cümbüş ile kız evine gelinir. Düğün eğlencesi burada devam eder. Kınacılar bir araya gelince çörek dağıtılır. Bu arada gelini. kızlar giyindirip süslerler. Görümcesi, gelini elinden tutup getirir. Gelin, bir yastığı üç kere yere indirip kaldırır. Sonra kızın görümcesi, gelinin elinden tutar, üç defa yastığın etrafını dolandırır. Sonra üç kere yastığın üzerine diz çöktürür, ondan sonra kına yakmaya gelir.

Mumlar yanan tepsi içinde kına getirilerek, gelinin eline yakılır. Kına türküleriyle gelini okşarlar. Gelinin yakınları ve komşuları ağlarken şu türküyü söylerler:

Atladım, geçtim eşiği,

Sofrada buldum kaşığı,

Büyük evin yakışığı,

ÇOBAN VE KEPENEĞİ

DÜĞÜN YEMEĞİ TOPALAK DÖKEN KADINLAR

Kız anası kınan kutlu olsun,

Kız anası kız anası,

Söyleyin gelsin öz anası,

Perşembe günü de yapılan eğlencelerden sonra sıra gelin almaya gelir.

Oğlan evinde, kızın bineceği atın kulaklarına, mendil bağlanarak süslenir. Bir kişi atın üzerine binerek, sağa sola koşturur. Sonra düğün alayı kız evinin önüne varır. Süslenen at getirilir. Kızın erkek kardeşleri, kızın koluna girerek, evden çıkarıp ata bindirirler. Bu arada kızın eşyaları, atlara ve develere yüklenir. Kız evinden düğün alayı, oğlan evine doğru yola çıkar.

Gelin, oğlanın evine yaklaşıncı, damat ile sağdıç karşısına çıkarlar. Sağdıç, sağ elinden silahı damada verir. (Silah sadece barut doludur) Damat, havaya doğru silahı patlatır. Gelini, oğlanın evinin kapısına getirirler. Damat ile sağdıç, evin damına çıkarlar. Sağdıç, elindeki "ırbığı" damada verir, damat suyu gelinin üstüne döker. Ardından kalabalığın üzerine üzüm, şeker, para gibi şeyler serpilir.

Gelini, attan indirmek için oğlanın babası geline; tarla, bahçe, ağaç gibi çeşitli hediyeler bağışlar. Bundan sonra gelin, attan iner. Damat bir koluna, sağdıç bir koluna girer, merdivenlerden çıkarlarken, kapıya bir "ırbık" konur. Gelin bunu teper. Ardından gelinin eline nar, elma, ayva gibi bir meyve verilir, gelin bunu evin duvarına çarpar. (Bunun amacı gelin yeni hayatında kudretli olsun diye.)

Odanın kapısında duran kaynananın sağ kolunun altından oğlan, sol kolunun altından gelin geçirilir. Oğlan daha sonra dışarı çıkar. Gelin burada yalnız veya bazı yakınlarıyla gerdek zamanına kadar, kilitli kalır.

Bu sırada dışarıda. damat ile sağdııcı güldürmek veya konuşturmak için çeşitli şakalar yaparlar. (İp yumağı ısırtırlar, maymuna veya ayıya temsil ederler) Damat veya sağdııcı güldürürler. Konuştururlarsa, çeşitli hediyeler alırlar. (para, mendil, içki v.b.) Daha sonra imam, damada otuz iki farzı sorar. Ardından imam nikahı kıyılır ve gerdeğe girilir.

Gerdek sabahına yüz açımı denir. Bu Cuma günü olur. Kadınlar gelin evinde toplanır. Gelinin üstünde gelinlik giysisi vardır. Kayın biraderlerinden biri çağrılır. Kayın eline şiş ve oklava alır, üç defa gelinin peçesini indirip, kaldırır. Şişi veya oklavayı kırar. Geline bir de hediye vererek, çıkar gider. Kadınlar, geline "kekil" (saçın önünü kesmek) keserler. Bundan sonra gelin, odadakilerin elini öper, böylece düğün bitmiş olur.

2.3. TÜRKÜLER :

Cefakar Türk insanı sevdiğine, üzüntü ve kedere, sevinçlere, hayvan ve bitkilere çeşitli türküler söylenmiştir. Bu türkülerle beraber çeşitli oyunlar da oynanır. Bunları biz altı türde görebiliriz.

1-Bozlaklar (uzun havalar), 2- Ağıtlar, 3- Kaşık havaları, 4- Mengiler, 5- Samahlar, 6- Zeybekler.

Türküler bir milletin yüzyıllar boyu biriktirdiği kültürün olaya, sevince, üzüntüye, kadere, sevgiye, tabiata, aşka yansımasıdır. Yazanı, söyleyeni, çıkaranı belli değildir. Bazen de halk ozanlarının şiirlerinin türkü olarak söylendiği görülür.

Türkü çobanın kavalının eşliğinde, açığın sazının telinde, her yerde, her zaman okunur.

Türkülerde büyük ölçüde, neşe sevinç vardır.

Ağıt ve türküler büyük ölçüde anonim halk edebiyatı mahsülü olup ilk söyleyicileri belli değildir".

YÖRÜK KIZI GEÇTİ Mİ ?

Çocuklar sürerde sığırı, sığırı

Döker tepelerinden de çağrı çağrı

Konak verip oturduğum Karadiken seğiri, seğiri

Yörük kızı geçti mi yollar üstünden ?

Göç çekip aştığı Deli Kaşın yolları

Konak verip oturduğunda alacalar hanları, dağları

Susama dönmüş te güzelin ince belleri, belleri

Yörük kızı geçti mi yollar üstünden ?

Beline kuşanmış da ala kolanı, kolanı

Çekip gider de dolanı, dolanı, dolanı

Sana sorarım da Kervan Alan'ı, alanı

Yörük kızı geçti mi yollar üstünden ?

Sarı yaylam da çatal oluklu, oluklu

Akar gider de sülüklü, balıklı, balıklı

Yastı yarım de sırma belikli, belikli

Yörük kızı geçti mi yollar üstünden ?

2.4. GİYSİLER :

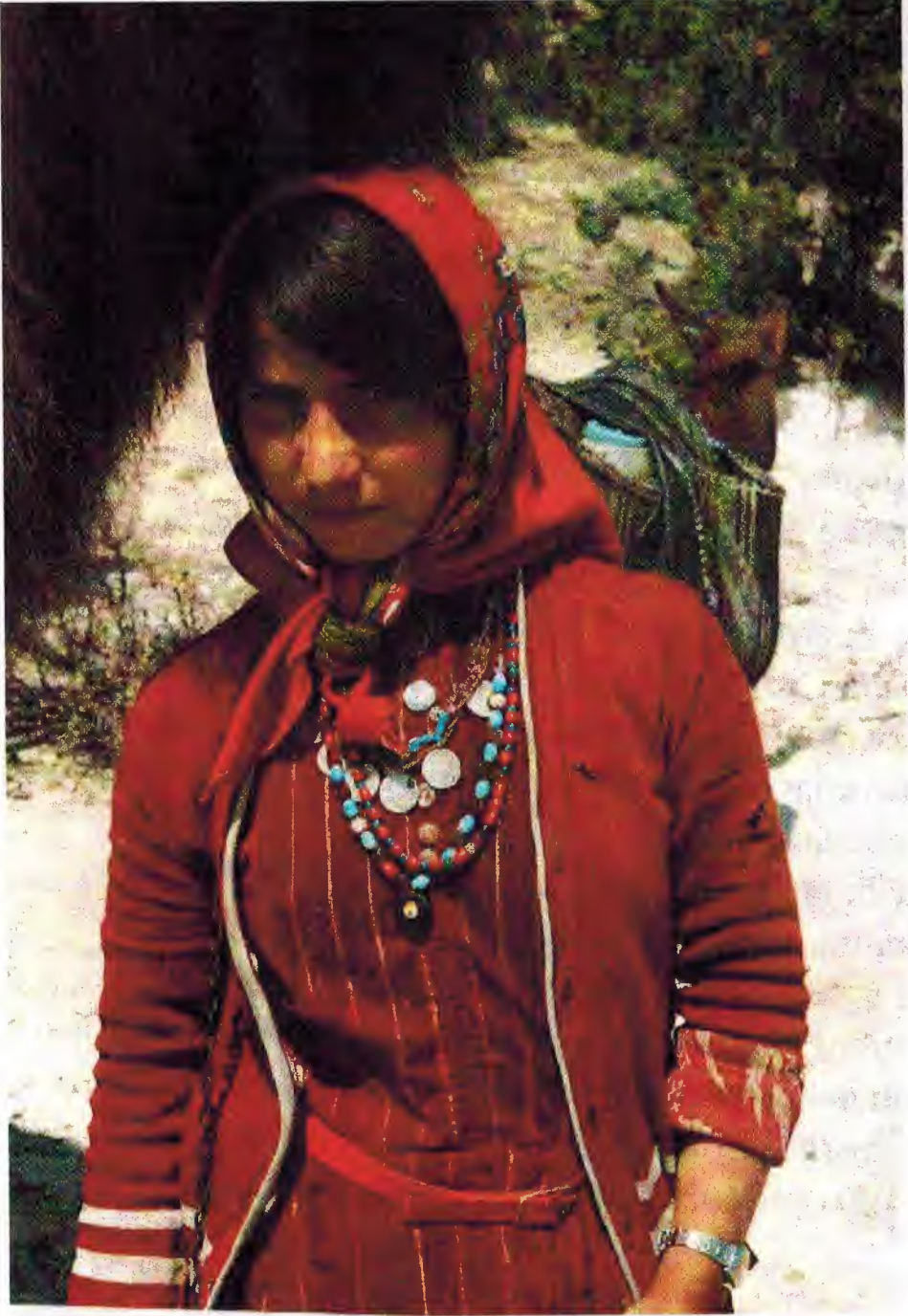
2.4.1. Erkek Giysileri :

Keçekülâh: Eğrilmemiş kuzu yünü hazırlanan ağaç kalıplarda sıcak su ile dövülerek yapılır. Beyaz, siyah, alacalı ve gri renkte olabilir. Genellikle dağ köylerinde giyilir. Keçe külâhın yanına bir de başa giyilen terlik vardır. Bu kuzu yününden örmedir. Her iki başlıkta yörede hala giyilmektedir.

Kıl Haba : Kuzuların güz yününden dokunur. Bu kumaşa şayak denir. Şayak yün ile depilerek kalınlaştırılır. Elde edilen bu depme şayaktan haba dikilir. Bu habaya beynamaz habası diyenler de vardır. Yakasızdır, çıkarma kolaylığı kol altı kol yerine kadar yırtıktır. Yenler kıl iplerle haslıdır. Namaz için abdest alırken çıkarma kolaylığı sağlansın diye böyle yapılmıştır. İstar denilen küçük dokuma tezgahlarında dokuması yapılır. Bugün kentleşen insanlar dahi bu kumaştan ceket, pantolon yaptırmaktadır. Bilhassa kış için mükemmel bir giysidir.

Şalvar : Aynı habanın kumaşından dikilir. Parça kısmı geniş, paçalara doğru daralma görülür. Bel göklü bükme ve alacadan kesilmiş uçkurlarla bağlanır. İstarda dokuma anında şu aletler kullanılır. Tarak, eğirmeç, yay, küçü, varangel, çubuk. Son zamanlarda her çeşit kumaştan şalvar dikilmekte ve yöre halkı tarafından oldukça yaygın olarak giyilmektedir.

Göynek: Çulfallık adı verilen ince dokuma tezgahlarında çig iplikten dokunarak hazırlanır. Genellikle tek renk dokunan kumaşların renkli dokunanları da vardır. Renklendirmede kök boya kullanılır. Bu dokumalara alaca veya göklü bükme denir. Düğmeler çaltı veya tesbih denilen ağaçlardan ve onların giliklerinden (çekirdek) yapılır. Yakasızdır.

GELENEKSEL KIYAFETLİ YÖRÜK KIZI

Çorap : Deve yününden ağaç millerle örülür. Tek renk ve renkli olabilir. Ağız kısmı tokalı ve özel örülmüş iplerle bağlıdır. Giyimde çorabın içine şalvarın paçası kesinlikle katılır.

Bel Kuşağı : Beyaz kuzu yününden, beyaz iplikten veya beyaz ibrişimden dokunur. Uçları püsküllüdür. Şalvarın uçkur kısmı üzerine sıkıca bağlanır.

Bağcak : Koyun veya kuzu yününden renkli veya tek renk olarak dokunur. Uçları tokalıdır. Kuşağın üzerine sıkıca bağlanır. Yörügün el tutamağıdır. Dağdan getireceği odunu veya sakatlanan bir hayvanı sırtlamak için daima yanında taşır.

Yörük Çarığı : Sığır veya manda derisinden yapılır. Çarığın bağları da aynı deriden bükülerek elde edilir. Çarık ayak baldırına bu bağlarla bağlanır. Yas deriden yapılan bu çarıkların kurutulduktan sonra sıhhatli kalabilmesi için don yağı yağlanır veya unla pudralanır.

Kabaralı : Bu ayakkabıyı hem kadınlar hem de erkekler giyer. Gön üzerine davar derisinden yorak kelik dikilerek yapılır. Bunu kadınlar giyer. Erkeklerin giydiklerinde ise kelik dize kadar uzun ve taban kabara denilen çivilerle kaplıdır. Bu çiviler gönün ömrünü uzatır.

2.4.2. Kadın Giysileri :

Fes: Başa giyilir. Ön tarafı gök boncuklarla ve altın pullarla süslüdür. Kadifeden veya renkli keçeden yapılır.

Alınlık : Fesin alt kısmına dikilir, bağlanır. Süslü ve altınlıdır. Kadının evli, bekar veya dul olduğunu buradaki altınlardan anlaşılabilir. Gelinlerde sıra altınlar vardır. Genç kızlarda oyalar yer alır. Yaşlılarda ise altın dizeleri olabildiği gibi gümüş dizilere de yer verilir. Bu diziler ailenin maddi durumunu simgeleyebilir.

ERDEMLİ MAHALLİ KIYAFETİ – (KADINAR)

ERDEMLİ MAHALLİ KIYAFETİ – (ERKEKLER)

Pullu Yazma : Fesin üzerine atılır, genellikle beyazdır. Uçları salık tutulur. Kadın gerektiğinde bu uçlardan tutarak yüzünü saklayabilir.

Ala Yazma : Alını pullu çember üzerine düz bağlanır. Alın çekisi de denir. Hem pullu çemberi tutar hem baş aksesuarına katkıda bulunur.

Göynek : Çiğ iplikten çılfallıkta dokunur. Göklü veya alacalı dokuma adını alır, yakasızdır. Boyun kısmı göğse kadar açık olur. Düğmeleri yine ağaçtandır.

İçel'in diğer bir yerel giyimi de belden bol büzgülü entarilerdir. Entarinin beline enli bir kuşak takılır. Entarinin altına şalvar veya bilekten büzgülü don siyerler. Entarilerin üzerine aba, hırka veya saya giyerler. Saya, bildiğimiz cepkenin uzun kollusudur. Sayanın kolları biraz bol yapılır. Ceketinin uzunluğu bele kadar ulaşır. Sayanın üzeri boncuklarla işlenir

Abalar içine pamuk koyarak sırman uzun kollu yakasız ceketlerdir, kış günlerinde vücudu sıcak tutarlar. Abalar sayada biraz daha uzun olur.

Dağ köylerinde kış mevsiminin soğuk geçmesi yüzünden baş, çember ile örtülür. Çember için kullanılan örtü yazmaların daha kalını ve siyah beyaz süslerle bezenmiş olanıdır. Köylerde bazı kadınlar başlarına kendi dokudukları yünden veya iplikten (çalma) dedikleri beyaz ve renkli bir örtü alırlar. Böylece soğuktan korunurlar. Çalmanın biraz daha büyük ve yünden örülmüşüne (poşu) denilir. Özellikle köylerde yaşlı kadınlar tığla örülen şal kullanırlar. Bazı kadınlar (Tor) denilen el dokuması büyük bir örtüyü başlarından dizlerine kadar örterler. Bu tür giyim Erdemlide vardır.

Eski Türk giyimlerinden üçetek ilimizde görülen giyim türüdür. Yaşlı Yörük erkekleri hala zıbın giyerler. Üçetek, Antek dokuması,renkli kalın çizgili

YÖRÜK KADINI

ipekliden yapılır. İpeklinin altına gözalıcı renklerden yapılmış şalvar giyilir. Başörtüleri renkli ipeklidendir. İçel köylerinde yaşlı kadınlar fes giyerler. Feslerin önüne Gazi altın dizilmiş kefiye bağlarlar. Bazıları ince çizgili ipekliden yapılmış (vele) bağlarlar- Fesin dışına yine oyalı yazma örterler. Bu baş süsü Göçerlerde ve Tahtacı denen aşiretlerde hala yaşamaktadır. Saçlar uzun olur iki örgülüdür. 41 belikli saç zamanımızda kalmamıştır. Çukurova'da her kadının kokunda bir adana burması, Tarsus örgüsü denilen bilezikler bulunur. Genç kızların, gelinlerin boyunlarını beşibiryerde, sarılıra, tokalı ve gerdanlıklar süsler. Altın ve elmas güneyli kadının hem süsüdür, hem de ailenin zenginliğini gösteren bir belirtidir.

Erkekler şalvar üstüne giyerler. Dağ köylerinde giyilen gömlekler yakasızdır. Bunlara da mintan veya güdük denir. Mintan üstüne hazır ceket, yün yelek ve başa kasket giyilir. Yörede şapka çok az kullanılır. Dağ köylerinde ihtiyarlar elde örülmüş başlık ve keçe külah giyerler.

Kadın ve erkekler ayaklarına yemeni giyerler. Son yıllarda köylere lastik ayakkabı gitmiştir. Ova köylüsünün hazır naylon çorap giymesine karşılık dağ köylerinde erkekler yünden örülmüş beyaz çoraplar giyerler. Köylü eğirdiği yünle atkısını, yeleğini, çorabını ve eldivenini kendisi örür.

3 - EDEBİYAT

3.1. ATASÖZLERİ

Türk kültürünün en sade ve canlı olduğu yerler, yabancı kültürle pek fazla münasebeti olmayan yörelerimizdir. Bu yörelerimizde folklorik araştırmalar yapıldığında gün ışığına çıkmamış bir çok kelime, deyim, metel, atasözü, çocuk oyunu, halk hikayesi ve halk tiyatrosuna rastlanacaktır. Toroslarda yaşayan

Yörük obailerinde bu tür örneklere pek çok rastlanır. Atasözlerinden bazılarını ilgilenenlere arz etmek istiyorum.

- 1- Kel başa şimşir tarak.
- 2- Tırnağın varsa başım kaşı.
- 3- Allah uyuz versin de tırnak vermesin.
- 4- Avrattan muhtar yapmışlar da zemheride davan kırtırmış.
- 5- Atın iyisi kendisine üzengi vurdurmaz, kadının iyisi kendisine söz söyletmez.
- 6- Atta, avratta, yurtta kadem vardır.
- 7- Atın ahmağı rahvan olurmuş, İnsanın ahmağı pehlivan olurmuş.
- 8- Ayranı yok içmeye, At ile gider s..maya.
- 9- At binenin kılıç kuşananındır.
- 10- Gelin binmiş ata, Gör kısmet nereye.
- 11- Ata binmek bir ayıp ise, attan inmek iki ayıptır.
- 12- Attan inip eşeğe binilmez.
- 13- Atın arka ayağı dururken ön ayağı nallanmaz.
- 14- Atın yenine eşek bağlanmaz.
- 15- Anamsa bak kızını al, Kenarına bak bezini al.
- 16- Ana gibi yar olmaz, Bağdat gibi şar olmaz.
- 17- Ağlarsa anam ağlar, kalanı yalan ağlar.
- 18- Kadın kıtlık bilmez, Çoban yokluk bilmez.
- 19- Adam adama gerek olur, İlibadadan börek olur.
- 20- Adam sandım eşiği, Kaba yazdım döşegi.
- 21- Erkek eşiğin sıpası olmaz.

- 22- El elin eşeğini türkü çağırarak ararmış.
- 23- Oğlaktan teke yapmışlar da önce kendi anasına çıkmış.
- 24- Analı oğlak yolda oynar, Anasız oğlak yerde oynar.
- 25- Kıldı keramet olsa keçiler evliya olurdu.
- 26- Taşa çıkan keçinin ağaca çıkan oğlağı olur.
- 27-Keçinin aksağı pınarın gözünden içermiş suyu
- 28-Aksak keçinin yüksek yaylada işi ne?
- 29-Koça boynuzu yük olmaz.
- 30-Sürü geri dönünce topal koyun el koyunu (sürübaşı) olurmuş.
- 31- Göçün dönüşü topal ite yaradı.
- 32-İte b..un eme yaradı demişlerde dikene s..miş.
- 33- İti suya atma yüzgeç edersin.
- 34- İt b.. yemekten vazgeçmez.
- 35- İt ite buyurur itte döner kuyruğuna buyurur.
- 36- Köpekle çocuk hatır gönül bilmez.
- 37- Köpeğin hatırı yoksa sahibinin hatırı vardır.
- 38- Köpek gibi her taşın ardından koşulmaz.
- 39- İtin ayağını taştan mı esirgedin?
- 40- Çarşı köpeği ile ava gidilmez insanı yan yolda bırakır.
- 41- Sürüden ayrılanı kurt kapar.
- 42- Kurt eniği kurt olur.
- 43- Kurda demişler ki, boynun neden yoğun? Demiş ki, kendi işimi kendim görürüm.
- 44- Öndeki deve sek atar, Arkadaki deve huy kapar.

- 45- Deveyi yardan attıran bir tutam ottur.
- 46- Bir develiyile bir oğlanlının yüreğinin yağı olmazmış.
- 47- Ayıdan post, gavurdan dost olmaz.
- 48-Gezdim Urumu Kırımı görmedim böyle zulumu, Bir yanı bakkal
dükkanı, bir yanı ekmekçi fûrunu.
- 49- Ağır taşı ne yel alır ne sel alır.
- 50- Taş olduğu yerde ağırdır,
- 51- Ateş düştüğü yeri yakar.
- 52- Ateş olsa curmü kadar yer yakar.
- 53- Çingeneden bey yapmışlar, önce babasını kestirmiş.
- 54- Bilmezsin ağrısını, Döğersin sağrısını.
- 55- Baş yarılır fes içinde kalır, Kol kırılır yen içinde kalır.
- 56- Ummadık taş, Yarar baş.
- 57- Kepenek altında er yatır.
- 58- Şapı edemezsin şeker, Cinsi batasica cinsine çeker.
- 59- Asıl azmaz bal kokmaz, kokarsa yağ kokar, aslı ayrandır.
- 60- Karganın alayı olmaz.
- 61- Kılavuzu karga olanın bumu b..tan kurtulmaz.
- 62- Olacak oğlan ya okundan ya b..undan belli olur.
- 63- Elde adet de sende bidat mı?
- 64- Sakın denizden geçipte çipilde boğulma.
- 65- Devletin kolu uzun olur.
- 66- Devlet başa, Kuzgun leşe.

67- Oğlan babasından öğrenir sofra yazmayı, kız annesinden öğrenir komşu gezmeyi.

68-Çok kardeşin canı çıksın banada bir maşa düştü.

69- Kaba ağacın gürlemesi dal ile olur.

70- Er kalkan yol alır, Er evlenen döl alır.

71- Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek içermiş.

72- Alacadan fistan olmaz, Erikten baston olmaz.

73- Eline, diline, beline sahip ol.

74- Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.

75- Zanaatın en kötüsü davulculukmuş, onu da öğrenip çatala asmak gerek.

76- Çobanın gönlü olursa tekeden tekme çıkarır.

77- Sonradan gelen yurdun iyisine konar,

78- Gök görmediğin oğlu olmuş çekmiş b..günü koparmış.

79- Süfli kardan süslü zarar yeğdir.

80- Korkak bezirgan ne kar eder ne zarar.

81- Meyveli ağacı taşıyan çok olur.

82- Yağmurda yaş değmez, Kavgada taş değmez.

83- Yağmur nereye yağarsa tarlasını oraya taşır.

84- Bir ağaçtan okluk da çıkar, b. .luk da çıkar.

85- Bu yel böyle eserse, Bu makas böyle keserse, Ne sakal kalır ne bıyık.

86- Ehl-i keyfe keyf verir kahvenin kaynaması, Eşeği yoldan çıkarır sıpanın oynaması.

87- Yaddan alma düğeyi, Çeker gider boğayı.

88- Kara çadır ısı tutmaz, Altın tas pas tutmaz.

89- Kör ölünce badem ala gözlü olurmuş.

90- Bitli baklanın, kör alıcısı olurmuş.

91- Taş taş değeri, taş başa değeri.

92- Aç katık istemez, uykusuz yastık istemez.

93- Arap (zenci) eli öpmekle ağız kararmaz.

94- Vardığın yer kör ise gözünü kıpa bak.

95- Açtırma kutuyu söyletme kötüyü.

3.2. BİLMECELER

Bilmeceler, halk kültürümüzün yaşayan en canlı örneklerinden biridir. İnsanlarımızı dinlendiren, eğlendiren ve düşündüren bilmecelerimiz bir zihin jimnastiğidir. Yörelerimize göre farklı özellikler gösterir. Yaşanılan yerin sosyal yapısı, coğrafi ve kültürel durumu bilmecelerde etkili olan unsurlardır. İnsanlarımız coğrafi duruma ve sosyal yapıya göre bilmeceler üretmişlerdir. Bu bilmeceler otantik özelliklerini yitirmeden ya da bazen değişiklikler yapılarak yeni nesillere aktarılmıştır.

Modern eğlence araçlarının olmadığı zamanlarda köylerimizde, evlerde eğlence merkezleri ocak başları idi. Soğuk kış gecelerinde çocuklar, gençler ocak başlarında yada sobanın etrafında toplanıp, birbirlerine bilmece sorarlar hoşça vakit geçirirlerdi.

Bilmece sorma iki kişi arasında olabileceği gibi, karşılıklı ikişerli, üçerli gruplar arasında da olabilir. Sorular genellikle uyaklı cümlelerden oluşur. Bunun

waran bilmecenin bu şekilde daha kolay ezberlenmesi ve gelecek nesillere daha kolay aktarılabilmesidir.

- 1- Ak yerde kara yılan kıvrırır. (Kıldan örölmüş örme ip)
- 2- Evin başında aşlan yatar. (Yuvak)
- 3- Üstü çimendir biçilir, altı çeşmedir içilir. (Koyun)
- 4- Sekmekten sekerim, yüz elli yumurta dökerim. (Beze)
- 5- Aydan acı, günden acı, Bunu bilmeyen gunnacı. (Sarımsak)
- 6- Dam başında dana tepişir. (Yuvak)
- 7- Benim bir atım var, tepeyi dolanı dolanı gelir. (Saç kesme makası)
- 8- Sarı kız sarkıp durur, Düşeceğim diye korkup durur. (Kaysı)
- 9- Evden eve allı gelin. (Ateş)
- 10- Allah yapar yapısını, demir açar kapısını. (Karpuz)
- 11- Öte yakada kız oturur, eteğini örtüp durur. (Lahana)
- 12- Sabahtan kalktım, göktepeyi yare çarptım. (Sümük)
- 13- Bir atım var haşarı, kuyruğu damdan dışarı. (Duman)
- 14- Ben neyidim neyidim, Sabahlarda bey idim, Felek beni ne yaptı, Beli bağı kul yaptı. (Süpürge)
- 15- Altı mermer, üstü mermer, içinde bir gelin oynar. (Dil)
- 16- Gelin uyandı, Cama dayandı, Cam kırıldı, Kana boyandı. (Nar)
- 17- Terazı kılıklı, binbir delikli. (Arı peteğı)
- 18- Sarıdır safran gibi, Okunur Kur'an gibi.(Altın)
- 19- Dilim dilim nar, Dizime çıktı kar, Uçtu keklik, Kaldı dilber. (Saman ve buğday)
- 20- Uzunluğu urgan gibi, Eni var yorgan gibi.(Irmak)

- 21- Alaca mezar, dünyayı gezer.(Göz)
- 22- Dalda durur elde durmaz.(Kuş)
- 23- Ben giderim o gider, Ardımda tin tin eder.(Gölge)
- 24- El üstünde kaydırmaca.(Sabun)
- 25- Yol üstünde kırmızı bahçe.(Domates)
- 26- Var varadan kar getirir, Karlı dağdan kar getirir, Kuzulamamış inekten, Çalkanmamış yağ getir. (Bal)
- 27- Ağaç üstünde kilitli sandık. (Ceviz)
- 28- Gel gümüleyen gümüleyen, Ebemgilim koca leğen.(Gök gürültüsü)
- 29- Ak yakada kara kuzu yayılır.(Yazı)
- 30- Küçük yastık, içine un bastık.(İğde)
- 31- Bittiricik boynu eğricik.(Nohut)
- 32- Ardında teke bağlı, boynuzu köke bağlı. (Yuvak)
- 33- Dağda takılar, suda çipilir, arşın ayaklı, burma bıyıklı (Keklik, balık, tavşan, kedi)
- 34- Ay ölemez ölemez, ocak başına gelemmez. (Tereyağı)
- 35- Baş fırlanır, dibi kıllanır. (Kirmen)
- 36- Hey bitirinesi, bitirinesi,Bilenler bilesi, bilmeyenler otuziki köy veresi. (Çam yaprağı pür)
- 37- Karlı dağdan kar getir, sütlü dağdan yağ getir. (Bal)
- 38- Yer altında adı var, Eğrim büğrüm budu var, Şimdi çıkar görürsün, Güle güle ölürsün. (Yengeç)
- 39- Dağdan gelir tank gibi, Kolları budak gibi, Eğilir su içer, Bağırır oğlak gibi. (Kurbağa)

- 40-Kavağı yararlar, ninniği kurarlar, Ağladık sıra, kulağını burarlar. (Saz)
- 41-Düz alanlı, dört kıçlı. (Ekmek senedi)
- 42-Sabahleyin kalktım, koca karıyı kakdım. (Edik ayakkabı)
- 43-Ellez yatır, ellez oturur. (ibrik)
- 44-Dışı kadifeli, içi unlü. (İğde)
- 45-Yer altında akça düğme. (Çiğdem)
- 46-Alası keklik alası, Velesi (yapan) kızlar velesi, Bilenler bilesi, bilmeyenler otuz iki köy veresi. (Alaçuval)
- 47-Sarp yerden saman savrulur. (Arı)
- 48- Akşam sererim, sabah toplarım. (Yıldız)
- 49- Benim bir yorganım var, Her yeri kaplar suyu kaplamaz. (Kar)
- 50-Kayadan sarkıp durur, düşeceğim diye korkup durur.(Üzüm)
- 51- Çıktım gittim havaya, elim battı kınaya. (Ekin dudu)
- 52-Ak yakaya ağdırdım, kara köpeğe boğdurdum. (Ekin)
- 53-Şıkı şıkı şıkılar, ulu kavak titirer, kökü benim elimde. (Çulfallık)
- 54- Gark gark bağırır, akça akça doğurur. (Çıkırık)
- 55-Lamba yandı is dedi, Tepsi düştü tan dedi, Anam bunu bul dedi. (İstanbul)
- 56-Küçücük kuşlar camları taşlar. (Dolu)
- 57- Lap üstü, Lap lap üstü, En küçüğü daha üstte. (İnek boku)
- 58- Üstü gül, altı göl. (Lamba)
- 59- Kara lök yatıp durur, ak lök basıp durur, (Ekmek)
- 60- Hay mıkılı mıkılı, gözünde küncü çakılı. (Börbücü)
- 61- Say başında sarı altın. (Keçi sidiği)

- 40-Kavağı yararlar, ninniği kurarlar, Ağladık sıra, kulağını burarlar. (Saz)
- 41-Düz alanlı, dört kıçlı. (Ekmek senedi)
- 42-Sabahleyin kalktım, koca karıyı kakdım. (Edik ayakkabı)
- 43-Ellez yatır, ellez oturur. (ibrik)
- 44-Dışı kadifeli, içi unlu. (İğde)
- 45-Yer altında akça düğme. (Çiğdem)
- 46-Alası keklik alası, Velesi (yapan) kızlar velesi, Bilenler bilesi, bilmeyenler otuz iki köy veresi. (Alaçıval)
- 47-Sarp yerden saman savrulur. (Arı)
- 48- Akşam sererim, sabah toplarım. (Yıldız)
- 49- Benim bir yorganım var, Her yeri kaplar suyu kaplamaz. (Kar)
- 50-Kayadan sarkıp durur, düşeceğim diye korkup durur.(Üzüm)
- 51- Çıktım gittim havaya, elim battı kınaya. (Ekin dudu)
- 52-Ak yakaya ağdırdım, kara köpeğe boğdurdum. (Ekin)
- 53-Şıkı şıkı şıkılar, ulu kavak titirer, kökü benim elimde. (Çulfallık)
- 54- Gark gark bağırır, akça akça doğurur. (Çıkrık)
- 55-Lamba yandı is dedi, Tepsi düştü tan dedi, Anam bunu bul dedi. (İstanbul)

- 56-Küçücük kuşlar camları taşlar. (Dolu)
- 57- Lap üstü, Lap lap üstü, En küçüğü daha üstte. (İnek boku)
- 58- Üstü gül, altı göl. (Lamba)
- 59- Kara lök yatıp durur, ak lök basıp durur, (Ekmek)
- 60- Hay mıkılı mıkılı, gözünde küncü çakılı. (Börbücü)
- 61- Say başında sarı altın. (Keçi sidiği)

62- Geriden baktım, ıldır ışık, yanına vardım yüzü kırışık. (Tosbağa-

Kaplumbağa)

63- Yüksek yerde kazan kaynar. (Deve gözü)

64- Dereye teke bağladım, ağzını çeke bağladım. (Tuluk)

65- Öte girt girt, beri girt girt, Ayağının üstüne duramaz girt girt.

(Süpürge)

66- Ay gibi ağacı, tuz gibi acı. (Sarımsak)

67- Taştandır demirdendir, Yediği hamurdandır, Dandili dandan dandan,

Kuyruğu yandan. (Değirmen)

68- Azar azar büyür, azar azar çoğalır. (Ay)

69- Pencereden ay doğdu, Görenler hayran oldu, Annesi beşikteyken,

Kızının kızı oldu.(Gül)

70- Elde kat kat, ocakta pat pat. (Mısır)

71- Dedem gider, yanı başında iz eder. (Baston)

3.3. NİNNİLER

Kucağındaki bebesine ninni söylemeyen bir anne yok gibidir Anadolu'da. Tarifsiz bir sevecenlik gizlidir ninnilerimizde. Halıda ilmik. kilimde desen ne ise anne için ninni odur. Öylesine içten. Folklorumuzun bir parçasıdır ninnilerimiz. Ninnilerimizin bir mirasıdır bize.

Her ninninin bir öyküsü vardır mutlaka. Bir sevincini, bir üzüntüsünü dışa vurmak ister ninni söyler, güler ninni söyler, ağlar ninni söyler Anadolu kadını. Dil bilmez bebesiyle paylaşmak ister duygularını. Başkalarına açamadığı dertlerini ninnilere döker. Öylesine güçlüdür ninnilerimiz taş bebeğe can verecek kadar. Mut Kızalan Köyü Biçki Dikiş Kurs öğretmeni Ayşe Tekinel tarafından derlenmiştir.

Ağzı şeker dudağı bal ninni
Bu bebeğin dokuz köyde dayısı var ninni

Ninni ninni nebi var ninni
Bu bebeğin dokuz köyde teyzesi var ninni

Ninni ninni ninnileyim seni
Ninnilenle uyutayım seni

Ninni ninni nelenesi ninni
Ak toprağa belenesi ninni

Ninni ninni nelenesi ninni
Küçücükten uslanası ninni

Ninni diye uyuttuğum ninni
Ak südümlü büyüttüğüm ninni

Kaşları kara gözleri erik ninni
Anası köylü babası yörük ninni

Kaşları var enli enli ninni
Yanağının ucu benli ninni

Ninni dedim uyuttum ninni
Kadir mevlam bunu sen büyüttün ninni.

3.4. DEYİMLER :

Adam adama yük değil Can gövdeye mülk değil

Komşuya kahren gezerim Zülfümü kasden düzerim

Al Allah kulunu Zapteyle delini

Olmayacak işe Gahbelenme Eşe

Al eline bir kaya Nerene dayarsan daya

Öğrö yok katacak Boynuzu yok çatacak

Analı oğlak yarda oynar Anasız oğlak yerde oynar

Ölü gözünden yaş gelmez İmam evinden aş gelmez

Arka gerek arka Düşman görünce korka

Para varsa var pazara Paran yoksa benzin bozara

Bana bir koca gerek O da bu gece gerek

Ramazanın onu kaldı Ahalinin gönü kaldı

Birin desem biri kalır Hepin desem akşam olur

Sap kabarır Sahibi kubarır

Bulamaç Çalıyı dolanmadan karnım aç

Tencere dibin kara Seninki benden kara

Bulursa bulgur kaynatır Bulmazsa gö.. oynatır

Uzaktan alma düğeyi Çeker gider boğayı

Büyük lokma ye de Büyük laf deme

Yağmurda yaş değmez Kavgada taş değmez

Çarık çaldırar Diken faldırar

Çimeç kurumaz Kahpe karımaz

Yarım yanımda Yavrim koynumda

Dokuz eşkıya toplanmış Bir çıplağı soyamamış

Ya sac enik bir ocak Ya donu çıkık bir bacak

Dul ağlar ergen ağlar Oturmuş kırk gırıklı da ağla

Ye yağlıyı iç suyu dondurursa dondursun Ye tatlıyı içme suyu Yandırır
yandırır

Elden gelen öğün olmaz O da vaktinde gelmez

Bulut gider Günnar'a (Gülner'a) Çek deveyi inlere

Bulut gider Bulgar'a Çek deveyi yollara

Er davranan yol alır Er evlenen döl alır

Evlilik bir alaca kuş Geçim ise Kasımınan karakış

Ekin ekme eğlenirsin Bağ dikme bağlanırsın

Göksu taşmış varırsam alsın Konyalı kız ister verirsem alsın

Gönülsüz aş, Ya karın ağrıtır ya baş

Gönül düştü b..Mis gibi koka

Gördün bir böcü (böcek) öldür ondan acı

Aç karnına tok teselli.
Adı, ata bindi ayağı yerde gezer.
Aç buldu da alaç mı kaldı?
Ağla gözüm yan ciğerim.
Ali var, avlagası yok.
Ak yorak kara yorak, hep sana mı gerek.
Anasını sağdım da danasını aç mı bıraktım.
Bal işi badem işi, bu da bir adem işi.
Bey belirsiz meydan ıssız.
Bir çakıllık kavim yok ki gövünsün.
Cin yedi şeytan duasını okudu.
Çökelek gibi çökmek.
Ele destan, bağa bostan omak.
Hanım var, hanımcık var.
İtliği varsa da yiğitliği de var.
Kafadan firik.
Kaş ile göz, gerisi söz.
Mendilinde getirir, kursağında götürür.
Ne kervan kalksın, ne çan ötsün.
Oğlum bin değil, ocağım kör değil.
Ölenlerin öğütçüsü, kalanların ağıtçısı.
Poyrazdan alıp yele vermek.
Ramazan tiryakisi.
Saçını süpürge etmek.

Sığırı güden başka, hakkını devşiren başka.

Çam biberi gibi yanmak.

Tesbih ağacından şişleri, ele benzemedik işleri.

Ustam batakçı, ben dolandırıcı.

Üflesem uçuyor.

Ver piyazı beklet ayazı.

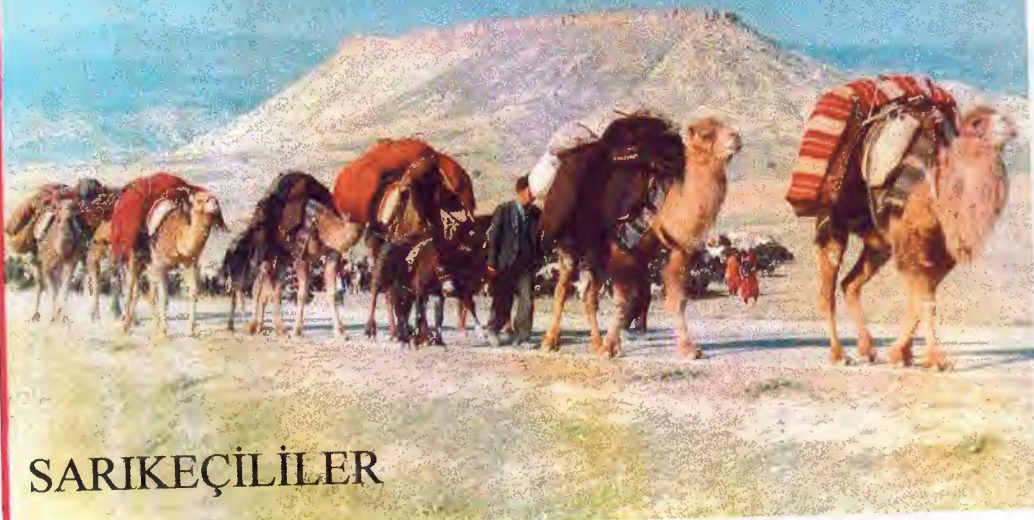
Yarmadan usanmadım, sarmadan usandım.

Zincirden boşanmak.

4.4. SONUÇ :

Kültürlerin oluşumunda o bölgenin tarihi coğrafi şartları, ekonomik durumu ve siyasal olayların etkisi çok büyüktür. İçel tarihin her döneminde devamlı olarak içten ve dıştan çeşitli göçler almıştır. Bu nedenle İçel’de birçok kültürü bir arada görmek mümkündür. Ayrıca bölgede çeşitli çağlarda oluşan kültürlerin halen yaşadığı birbirinden bağımsız kültür adacıklarının olduğunu görmekteyiz. Bu tezde İçel’de mevcut bulunan kültür çeşitlerinin elimizden geldiği kadarıyla bir kısmını yansıtmaya çalıştım. Yoksa İçel kültürünün tamamını bu tezde anlatma imkanı yoktur. Bu güne kadar birçok araştırmacılar tarafından tespit edilen İçel kültürü ile ilgili çeşitli konular bu tezde bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Bu tezin ileride yapılacak İçel kültürü ile ilgili araştırmalara ışık tutacağını ümit ediyorum.

İçel'de Son Yörükler

SARIKEÇİLİLER

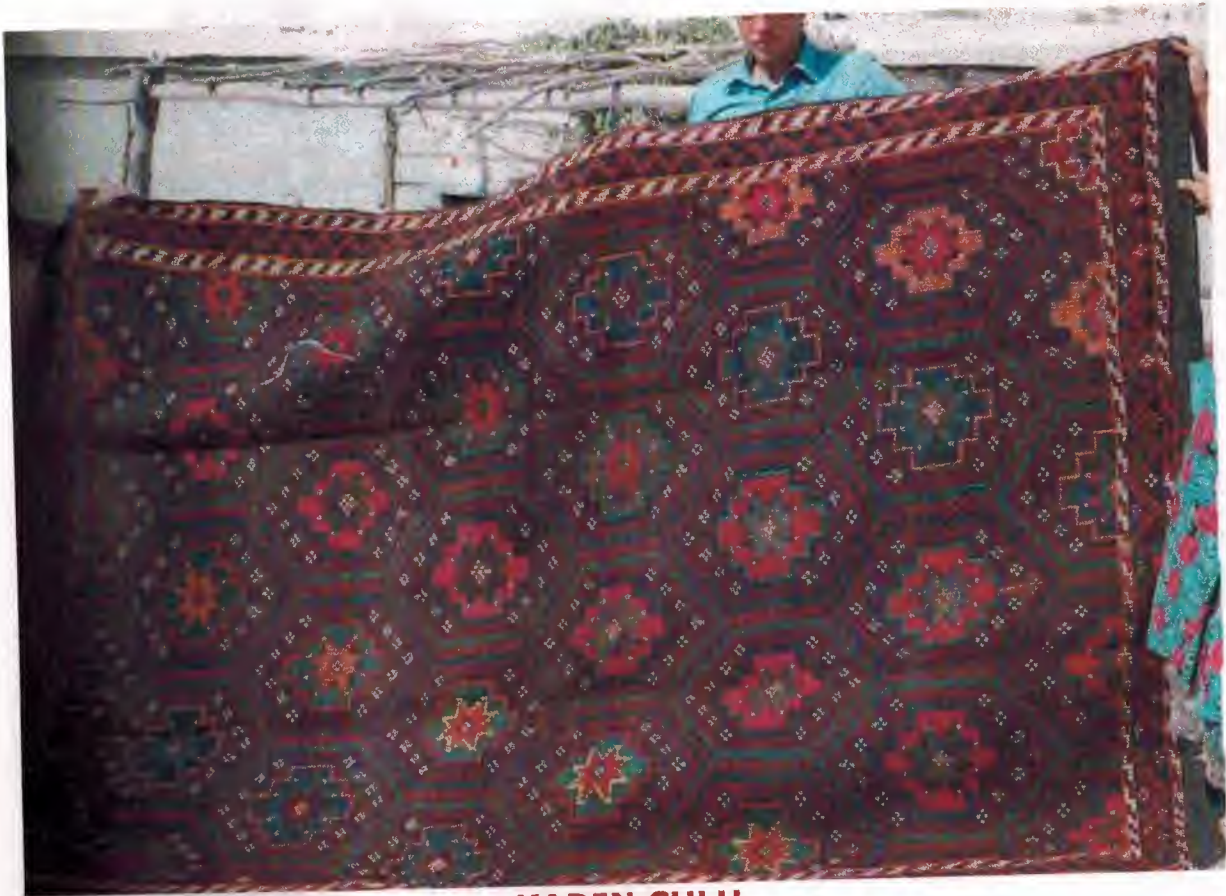
SABİT YERLEŞİM YERİ

TAŞINMA

EL DOKUMA ÇUVALLAR

KADIN ÇULU

YARARLANILAN KAYNAKLAR :

- 1 - BOZATLI A. 1989 Doğu Akdeniz Ormancılığının Özellikleri,Doğu Akdeniz Ormancılığı Sempozyumu Tebliğ Metinleri,Or.Yük.Mühendisleri Odası yayını no : 15
- 2 – YILMAZ E. 1998 Göçebe Hayvancılığına dayalı Yaylacılık DOA Dergisi Sayı : 4
- 3 – KÖSEOĞLU N. 1989 Kültür değişimleri ve Arabesk Türkiye Günlüğü dergisi Sayı : 5
- 4 – ÇALIK M. 1989 Geçiş Döneminin Günah Keçisi Türkiye Günlüğü Dergisi Sayı : 5
- 5 – ARTAN G. 1997 Mersin ve Göçler İçel Kültürü Dergisi Yıl 11 Sayı : 51
- 6 – Prof.Dr. ONUK T. Yörüklerde Çadır Kültürü ve Sanatından örnekler, 1997 İçel Kültürü Dergisi Yıl 11 Sayı : 50
- 7 – Prof.Dr. KUMBUR H. 1997 Yörük Kültürü ve el sanatları. İçel Kültürü Dergisi Sayı : 50
- 8 – ÖZ Hikmet 1988 Tarsus Belediyesi Tarihi,Tarsus Bld.Yayınları 1997
- 9 – DULKADİR Hilmi 1997 İçel’de Son Yörükler Sarı keçililer İçel Valiliği Yayınları – 3
- 10- GÜL Zülal 2001 Mersin Kültüründen Görünümler İçel Kültür Sanat Bülteni Sayı : 6
- 11- ATLAY D. 1996 Mut Yöresinde Söylenen uyaklı Deyimler İçel Kültür Dergisi Sayı : 48
- 12- BÜYÜK TÜRKİYE ANSİKLOPEDİSİ – Milliyet Yayınları Cilt : 2
- 13- YÜZBAŞIOĞLU M.Eflatun – Silifke Yöresinde Düğün Töreni İçel Kültürü Dergisi
- 14- ÇETİN Rüştü – Bilmeceler İçel Kültürü Dergisi.
- 15- TEKİNEL Ay Köy Folklorundan Örnekler İçel Kültür Dergisi.
- 16- SEYİRCİ Musa Yörüklerde Ala çul İçel Kültürü Dergisi.
- 17- ÇAĞLAR ALİ T. İçel Folklorundan Çizgiler.İçel Kültürü Dergisi.
- 18- ARIKAN Ç. Yörük Kültüründen Bir Demet.İçel Kültürü Dergisi.
- 19- ARIKAN Ç. Folklor Derlemeleri.İçel Kültürü Dergisi.
- 20- SOYLU S. Folklor Araştırmaları Mut-Karacaoğlan.İçel Kültürü Dergisi.